

Regio.Digi.Hub

Regional Development Digital
Education HUB

Promovisanje regionalnog razvoja
izgradnjom kapaciteta sistema
stručnog obrazovanja odraslih (SOO)

Co-funded by
the European Union

Razumevanje i identifikovanje
sektora u kojima se politike i
koncepti pametne
specijalizacije mogu primeniti

Co-funded by
the European Union

Napomena

Podrška Evropske komisije za izradu ove publikacije ne predstavlja odobravanje sadržaja koji odražava stavove samo autora, i Komisija se ne može smatrati odgovornom za bilo kakvu upotrebu informacija sadržanih u njoj.

Projekat broj: 2021-1-RO01-KA220-VET-000028118

**Co-funded by
the European Union**

Regio.Digi.Hub
Regional Development Digital
Education HUB

Konzorcijum

budakov films

ATLANTIS
ENGINEERING

idec

BSC
Business Support Centre Kranj
Regional Development Agency of Gorenjska

ADR
Agenția pentru Dezvoltare Regională
N O R D - E S T

**THE REGIONAL
DEVELOPMENT
AGENCY BACKA**

**POLITEKNIKA
TXORIERRI**

ESTABLISHED 1890
**RUSE CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY**

Co-funded by
the European Union

Sadržaj

- 01 PAMETNA SPECIJALIZACIJA
- 02 KLJUČNI ELEMENTI STRATEGIJE PAMETNE SPECIJALIZACIJE (S3)
- 03 PROJEKTOVANJE STRUKTURE RIS3
- 04 PLATFORMA PAMETNE SPECIJALIZACIJE
- 05 STUDIJA SLUČAJA: ANDALUZIJA
- 06 STUDIJA SLUČAJA: KRIT

Smart Specialization Strategy (S3)

Definition

Prema [Regulation \(EU\) N 1303/2013 of the European Parliament and of the Council](#), “**Strategija pametne specijalizacije (S3)** označava nacionalne ili regionalne inovacione strategije koje postavljaju prioritete u cilju izgradnje konkurentne prednosti razvojem i usklađivanjem sopstvenih snaga istraživanja i inovacija sa poslovnim potrebama, a kako bi se na koherentan način odgovorilo na nove prilike i razvoj tržišta, uz izbegavanje dupliranja i fragmentacije napora; strategija pametne specijalizacije može imati oblik, ili biti uključena u nacionalni ili regionalni okvir strateške politike za istraživanje i inovacije (R&I).“

Co-funded by
the European Union

Šta je pametna specijalizacija?

Pametna specijalizacija je koncept inovacione politike koji ima za cilj unapređenje inovacija na regionalnom nivou, podržavajući rast i prosperitet pomažući i omogućavajući regionima da naglase svoje jake strane.

Pametna specijalizacija umrežava lokalnu upravu, akademsku zajednicu, poslovni sektor i civilna društva u partnerstvo i kreira metodologiju odozdo prema gore kako bi zajednički radili na implementaciji dugoročnih ciljeva rasta koji se finansiraju iz fondova EU.

► **SMART**

Identify the region's own strengths and comparative assets

► **SPECIALISED**

Prioritise research and innovation investment in competitive area

► **STRATEGIC**

Define a shared vision for regional innovation

Izvor: [Evropska komisija](#)

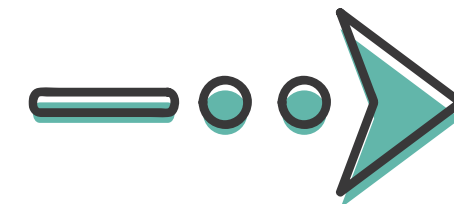

Co-funded by
the European Union

S3 - Ključni elementi (a)

Tokom razvoja strategije pametne specijalizacije treba uzeti u obzir sledeće vodeće koncepte:

- **Pristup zasnovan na mestu:** zasniva se na resursima i sredstvima dostupnim regionima i državama članicama, kao i na posebnim socioekonomskim problemima sa kojima se suočavaju, kako bi se identifikovale šanse za rast i razvoj;
- **Posedovanje strategije:** Za donošenje odluka o investiranju je ključno posedovanje strategije. Samo mali broj jasno definisanih prioriteta koji su zasnovani na znanju treba da dobije podršku država članica i regiona za investiranje u njih. Fokusiranje na konkurentne prednosti i ostvarive razvojne potencijale koji su podržani kritičnom masom aktivnosti i preduzetničkih resursa je ono što znači specijalizovati se.

S3 – Ključni elementi (b)

Tokom razvoja strategije pametne specijalizacije treba uzeti u obzir sledeće vodeće koncepte:

- **Određivanje prioriteta ne bi trebalo da bude proces odozgo nadole, tj proces biranja pobednika:** proces treba podjednako da uključi sve zainteresovane strane i da bude usredsređen na „preduzetničko otkriće“, što je interaktivni proces u kome privatni sektor i tržišne snage saznaju o novim aktivnostima i primaju informacije o njima, a vlada ocenjuje rezultate i daje najveću moć onim akterima koji mogu da ostvare najveći potencijal.
- **Širi pogled na inovacije:** Inovacioni plan treba da podstakne tehnološke, na praksi zasnovane, društvene i druge vrste inovacija. Ovo bi omogućilo svakom regionu i državi članici da prilagode političke odluke u svetlu svojih posebnih socioekonomskih okolnosti;

Zašto je koncept pametne specijalizacije “pametan”?

- ✓ Ovaj koncept uspostavlja jedinstvene veze između istraživanja i inovacija i ekonomskog razvoja, kao što je preduzetnički proces otkrivanja i uspostavljanje prioriteta od strane kreatora politike u bliskoj saradnji sa lokalnim akterima.
- ✓ Kao rezultat ovog procesa koji se vodi okrenut spoljnom svetu, regioni su primorani da budu ambiciozni, ali realni u pogledu onoga što se može postići uz povezivanje lokalnih resursa i sposobnosti sa stranim izvorima znanja i lancima vrednosti.

Iako će svaka regionalna ili nacionalna strategija imati neke zajedničke elemente, pristup zasnovan na mestu pokazuje koliko je važno razumeti lokalni kontekst za efikasno projektovanje.

Zašto je koncept pametne specijalizacije “pametan”?

Izvor: <https://youtu.be/hbTIVOBv8IU>

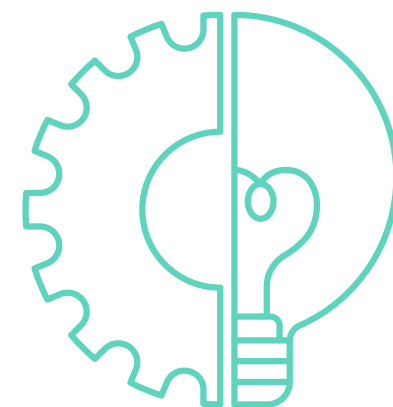
Co-funded by
the European Union

4C pametne specijalizacije

Choices and critical mass (izbori i kritična masa): mali skup prioriteta zasnovanih na ličnim snagama i globalnoj specijalizaciji.

Connectivity and Clusters (povezivanje i klasteri): kreirajte klastere svetske klase, obezbedite prostor za međusektorske veze i gajite srodnu raznolikost kako biste unapredili specijalizovanu tehničku diversifikaciju. Uskladite ono što imate sa onim što ima ostatak sveta.

Competitive advantage (konkurentnska prednost): mobilizite talente kroz proces preduzetničkog otkrivanja koji odgovara RTD + I mogućnostima sa vašim poslovnim potrebama.

Collaborative leadership (saradničko rukovođenje): efikasni inovacioni sistemi kao zajednički napori zasnovani na četvorostrukom Helik modelu javno-privatne saradnje - predstavlja eksperimentalnu platformu za davanje mogućnosti glasa onima koji ga retko dobijaju.

Koraci za projektovanje strukture RIS3

1. Analiza regiona i njegovog potencijala za inovacije

4. Izbor ograničenog broja prioriteta regionalnog razvoja

2. Stvaranje transparentnog i inkluzivnog okvira upravljanja

5. Uspostavljanje odgovarajućih kombinacija politika

3. Stvaranje zajedničke vizije za budućnost regiona

6. Integracija mehanizama za praćenje i procenu

Co-funded by
the European Union

Horizontalna pitanja i instrumenti za sprovođenje politike RIS³ (a)

Klasteri

Klasteri za regionalni rast: ekosistemi preduzeća koji podstiču inovacije

Poslovno okruženje pogodno za inovacije u MSP

Odlične mogućnosti za posao u konkurentskim kompanijama

Istraživačke infrastrukture/centri kompetencija

Podrška ESFRI i difuziji vodećih rezultata istraživanja i razvoja širom EU

Saradnja univerziteta i preduzeća

Celoživotno učenje u oblasti istraživanja i inovacija

Digitalna agenda

Odlične mogućnosti za posao u konkurentskim kompanijama

Ključne tehnologije

Mogućnost događanja suštinske promene u sistemu

Horizontalna pitanja i instrumenti za sprovođenje politike RIS³ (b)

Internacionalizacija.....

Internasionalization determines if the smart specialization approach can withstand global competition or seize opportunities

Kulturne i kreativne industrije

Inovacije iznad tehnologije i izvan proizvodnje

Instrumenti finansijskog inženjeringa

Jači naglasak na finansijskom inženjeringu, ne samo na grantovima

Inovativne javne nabavke

Prednosti kao što su poboljšana infrastruktura i javne usluge, uštede troškova, promocija ulaganja u istraživanje i razvoj

Zeleni rast

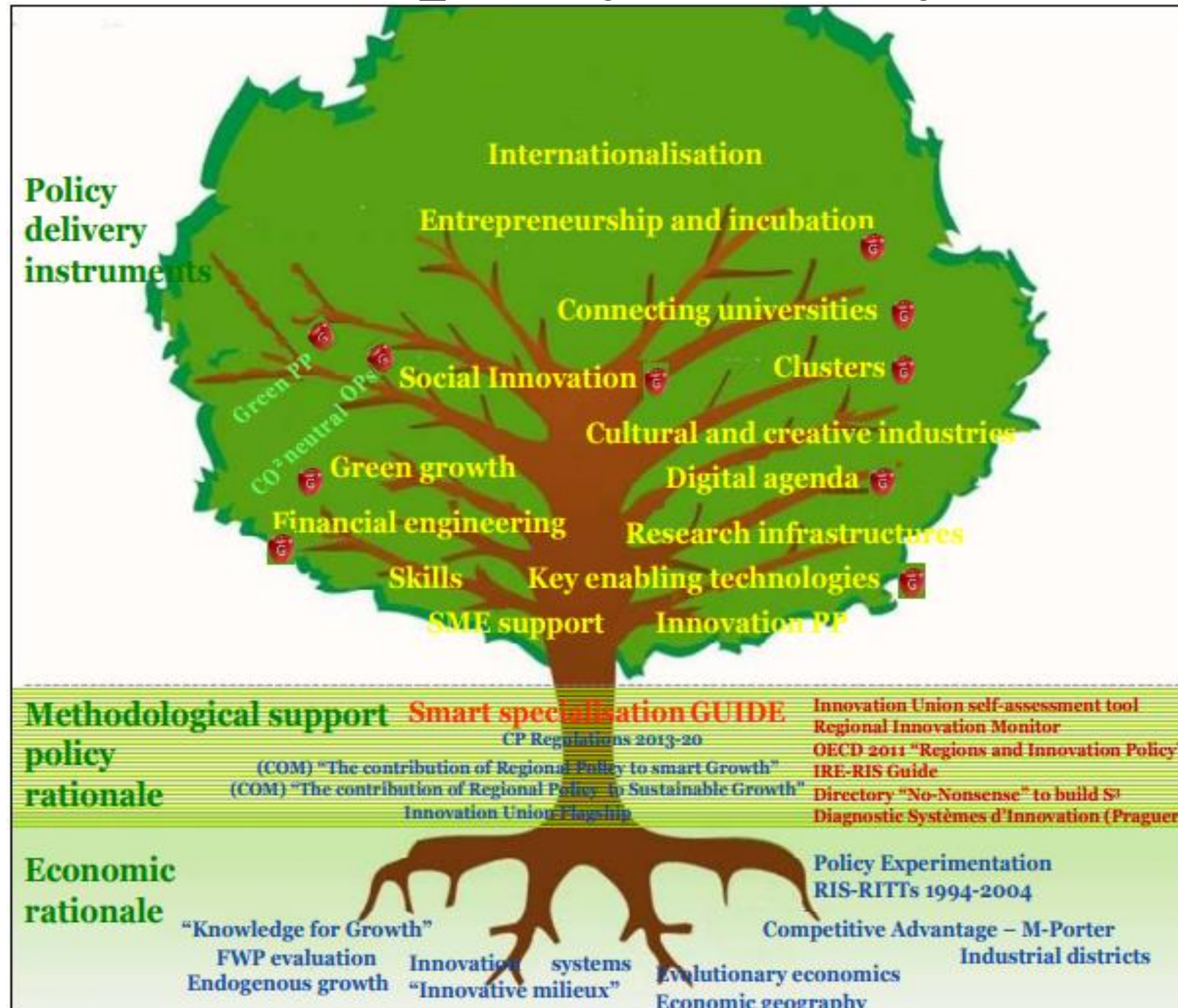
Pametno se odnosi na održivost, eko-inovaciju i energetske efikasnost

Društvene inovacije

Nove organizacione strukture za rešavanje društvenih pitanja

Grane stabla pametne specijalizacije

Co-funded by
the European Union

Platforma pametne specijalizacije

U cilju promovisanja pametne specijalizacije, Evropska komisija je najavila stvaranje S3 platforme 2010. godine u tekstu „Regionalna politika koja doprinosi pametnom rastu u Evropi 2020“.

Platforma je osnovana 2010. godine i njena uloga je da obezbedi metodologije, informacije, ekspertizu i smernice kreatorima nacionalnih i regionalnih politika, kao i da podstakne prekograničnu saradnju i uzajamno učenje, te da uspostavi koncept pametne specijalizacije o kome se raspravlja u akademskim krugovima.

Co-funded by
the European Union

Platforma pametne specijalizacije

Domaćin **platforme** je Direkcija za rast i inovacije JRC-a (Dir. B) u Sevilji.

Tri osnovne komponente platforme su:

1. Projektni menadžment R&D tima u Direkciji za rast i inovacije JRC-a
2. Upravljački tim sastavljen od članova iz različitih komisija.
3. Grupa eminentnih akademika i stručnjaka za inovacije i regionalni razvoj, kao i predstavnika organizacija (uključujući OECD, EURADA, ERRIN, EBN i Evropsku opservatoriju i Alijansu klastera).

Co-funded by
the European Union

Platforma pametne specijalizacije – aktivnosti (a)

Vodič

- Ovaj dokument pruža metodološke preporuke o tome kako razviti, izraditi i sprovesti regionalnu strategiju pametne specijalizacije, a namenjen je kreatorima politike i organima za sprovođenje. Nakon razgovora između stručnjaka za politiku iz različitih regiona, ažuriranja će se redovno vršiti.

Saradnička provera

- S3 Platforma sadrži sopstvene prilagođene procedure za analizu RIS3 na osnovu trenutne prakse i održava redovne seminare za registrovane regione i nacije. Platforma takođe može ponuditi pomoć u procedurama, služiti kao moderator i izveštač, i predložiti stručnjake da dodaju novu perspektivu evaluacijama koje se sprovode u određenim državama članicama.

Akademski istraživanja i analize

- Grana nauke i tehnologije Evropske komisije - Zajednički istraživački centar (JRC), sprovodi multidisciplinarna istraživanja kako bi pomogla u rešavanju hitnih političkih pitanja. Pametna specijalizacija je ilustracija kako teorija i praksa mogu da razmenjuju znanje i kako EU može imati koristi od širokog spektra naučnih veština prisutnih u mnogim JRC institucijama.

Platforma pametne specijalizacije – aktivnosti (b)

Organizacija događaja

- Na platformi postoje dve vrste događaja: "Outreach" seminari iz nekoliko oblasti, koji objašnjavaju i promovišu ideju pametne specijalizacije svim zainteresovanim sektorima i institucijama; Radionice za registrovane regione fokusiraju se na određena pitanja od interesa za donosiocce odluka na lokalnom nivou.
- Pored toga, platforma će pomoći državama članicama da organizuju nacionalne događaje pametne specijalizacije.

Upravljanje S3p internet stranicom

- Internet stranica je dostupna svim zainteresovanim za pametnu specijalizaciju i kreirana je prvenstveno za regione i nacije koji su se registrovali na platformi. Na stranici se mogu naći detalji o relevantnim inicijativama i izvorima. Pored toga, interaktivni alati koji su posebno kreirani trenutno se razvijaju kao onlajn resursi za registrovane regione i nacije.

Platforma pametne specijalizacije – usluge

Platforma pametne specijalizacije nudi:

- Obuku za kreatore politike
- Pristup osnovnim informacijama
- Učestvovanje u visokokvalitetnim istraživačkim projektima koji informišu o procesu kreiranja politike i formiranju strategije
- Omogućavanje stručnih recenzija
- Primere dobre prakse i savete
- Organizovanje informativnih sesija kreatora politike i prisustvovanje konferencijama

*All EU member States
and Regions are
eligible to register on
the Platform*

Co-funded by
the European Union

S3 platforma (video)

Izvor: <https://youtu.be/uqntML2ycGY>

Co-funded by
the European Union

Uloga univerziteta u pametnoj specijalizaciji

Univerziteti mogu biti osnova za lokalne ekonomije u širokom spektru grana. Njihov doprinos se odnosi na:

- poslovne inovacije koje su usko povezane sa istraživačkom funkcijom univerziteta,
- razvoj ljudskog kapitala vezan za nastavu
- širenje broja pojedinaca zajednice povezanih sa univerzitetom
- doprinos rukovodilaca i članova univerziteta lokalnoj zajednici

Ukoliko su gore navedeni preduslovi ispunjeni, onda je univerzitet sposoban da preuzme aktivnu ulogu u procesu regionalnog razvoja.

Co-funded by
the European Union

Univerziteti i regionalne inovacije

Promocija aktivnog uključivanja Univerziteta u regionima dobija novi značaj za razvoj koncepta regionalne pametne specijalizacije.

Prema [McCann and Ortega-Argiles study](#) Pametna specijalizacija govori da je definisanje oblasti za proširenje i razvoj povezano sa ulogom specifičnih zainteresovanih strana kao što su istraživači, dobavljači, proizvođači i pružaoci usluga, preduzetnici, krajnji korisnici - u istraživanju i industriji.

Ove zainteresovane strane nastoje da steknu znanje i kapital, istraže potencijalne mogućnosti kupovine, identifikuju tehnologiju za eksploataciju. Dakle, univerziteti mogu igrati važnu ulogu u definisanju regionalne strategije pametne specijalizacije, doprinoseći rigoroznijoj proceni u oblasti znanja, kompetencija, veština itd.

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Andaluzija (a)

Španija je dala prioritet svom vazduhoplovnom klasteru, nadovezujući se na Napredni centar za vazduhoplovnu tehnologiju, aeronautičkim naučnim i tehnološkim parkovima, naprednom sistemu za simulaciju borbe protiv šumskih požara, testiranju iz vazduha i solidnoj bazi znanja iz aeronautike. Andaluzija je poznata po aeronautičkim aktivnostima i pionir je u ovoj oblasti, sa istorijatom od 1926. godine.

field, having a long history that begins in 1926.

The Nucleus klaster se sastoji od četiri proizvodna pogona koje je razvio bivši španski proizvođač aviona CASA (sada Airbus).

Njegova značajna ekspanzija datira od kasne osamdesete godine prošlog veka, kada je formiran klaster Auxiliaries, dobro održavana mreža podizvođača.

Oko 11 000 ljudi je zaposleno u klasteru, koji čini 80 MSP i 40 preduzeća koja ne pripadaju MSP sektoru. Promet klastera je oko 2 milijarde evra, što čini 35% industrijskog BDP-a provincija Sevilja i Kadiz - gde se nalazi klaster.

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA](#)

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Andaluzija (b)

Regionalna administracija izgradila je inovativnu infrastrukturu za unapređenje aeronautičkih sposobnosti:

- I. **CATEC** - Napredni centar vazduhoplovnih tehnologija
- II. **SEILAF** - Napredni sistem za podsticanje borbe protiv šumskih divljači
- III. **ATLAS** - Namenski vazdušni prostor za sprovođenje testova leta služi kao poligon za testiranje dizajnera i proizvođača bespilotnih letelica
- IV. **AEROPOLIS** and **TECNOBAHÍA** - Dva naučno-tehnološka parka posvećena sektoru aeronautike, koji uključuju inkubatore, inženjerski centar i lanac dobavljača, kao i ostale usluge

[This Photo](#) by Unknown Author is licensed under [CC BY-SA](#)

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Andaluzija (c)

Inovaciona infrastruktura

„Inovaciona infrastruktura“, mreža „agenta znanja“, uključujući javne i komercijalne tehnološke centre, naučne i tehnološke parkove i istraživačke i tehnološke institute, predstavlja osnovu sistema inovacija u Andaluziji. Preko ovih agenata znanja, koji moraju biti ovlašćeni od strane centralne vlade, generisano znanje se stavlja na raspolaganje kompanijama. Na ovaj način se nacionalni prioriteti i programi istraživanja i razvoja povezuju sa regionalnom inovacionom infrastrukturom.

Andaluzijski plan za industrijski razvoj, koji identifikuje industrije koje treba uzeti u obzir kao strateške, daje horizontalnu definiciju industrijske regionalne politike.

Vazduhoplovni plan 2010-2013 je pripremljen i usaglašen od strane regionalne administracije i društvenih agenata uz podršku tehničkih saveta i procenu Helice fondacije.

Kako bi povezao regionalni plan sa nacionalnim ciljevima, CDTI je pripremio Nacionalni strateški plan za vazduhoplovstvo pre Andaluzijskog plana, a njegovi prioriteti i kanali podrške su uzeti u obzir.

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Andaluzija (d)

Strateški plan ima za cilj „pretvoriti Andaluzijsko vazduhoplovstvo u konkurentan sektor ekonomije zasnovane na znanju i inovacijama i jedan od pokretača razvoja“. Dakle, plan je komplementaran Andaluzijskom programu industrijskog razvoja (APID).

Specifični ciljevi:

- i. Učiniti napore tako da Andaluzija postane globalni centar izvrsnosti za avione koji se koriste za vojne misije
- ii. Povećati obim poslovanja sa proizvođačima konvencionalnih aviona, diverzifikovati i povećati postojeća tržišta
- iii. Veće institucionalno prisustvo u nacionalnim telima za donošenje odluka;
- iv. Ubrzati inženjering za projektovanje i razvoj sistema i vršenje misije;
- v. Nadograditi osnovne tehnologije koje koristi klaster

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Andaluzija

Naučene lekcije

Regionalni fondovi

Ključna uloga regionalnih fondova u promovisanju inovativne infrastrukture za vazduhoplovnu industriju, uključujući Aeropolis, Tecnobaha i CATEC kao tehnološke centre i tehnološke parkove.

Preduzetništvo

Prilikom kreiranja podsticaja, kreatori politike treba da uzmu u obzir preduzetnički ambijent u sektoru.

Poveznica između univerziteta i industrije

Jasno je da je promovisanje akademskog istraživanja i akademskih istraživača neophodno za preduzetničke poduhvate u smislu tehnoloških parkova i centara.

Od značaja je uključivanje doktora nauka na industrijskom i preduzetničkom nivou.

Unapređena podrška privatno-javnoj strategiji

Regionalna uprava i vazduhoplovni klaster nisu se formalno dogovorili ni o jednoj zajedničkoj strategiji. U cilju alociranja raspoloživih resursa za ciljeve strategije, jedna od promena za implementaciju S3 strategija u predstojećem Okvirnom programu EU bila bi priključivanje odobrenih strategija klastera uz objavljene linije finansijske pomoći.

Studija slučaja: Krit

Krit je najveće ostrvo Grčke i peto po veličini od ostrva koja pripadaju Sredozemnom moru. Ostrvo Krit je vredan deo grčke privrede. Nalazi se na južnom kraju Egejskog mora i zbog svog snažnog geografskog položaja bilo je raskrsnica kultura.

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Dinamičan i održiv Krit

Vizija plana razvoja za Krit u okviru NSFR 2014-2020 je sledeća:

Dinamičan i održiv Krit

Dinamičan u smislu da sadrži sveobuhvatan plan za okončanje ekonomske krize, investiranje, poboljšanje veza i fokusiranost na izvoz u dinamičnim sektorima lokalne privrede:

- Agro-hrana
- Kultura
- Turizam
- Životna sredina
- Zasnovanost na znanju

Ekonomski održiv: Cilj je postizanje održivog razvoja zasnovanog na karakteristikama regiona, uključujući trajnu vrednost kulture.

Održivost životne sredine: zaštita i unapređenje prirodnih i kulturnih resursa.

Održiv u smislu društvene zajednice: komplementaran sa strategijama za borbu protiv siromaštva i pomoći socijalno ugroženim grupama.

Co-funded by
the European Union

Dinamičan i održiv Krit - plan

Prevazilaženje ekonomske krize

- Sveobuhvatan plan za oporavak regionalne ekonomije koji se fokusira na maksimiziranje potencijala inovacija i naučnog znanja u nastojanju da se poveća konkurentnost i proširi proizvodna baza Krita ka novonastalim sektorima sa visokom dodatom vrednošću.

Uspostavljanje pravnog okvira zaštite životne sredine

- Pravni okvir koji se bavi značajnim ekološkim pitanjima i izazovima Krita u cilju promovisanja održivog razvoja i otvaranja novih radnih mesta.

Specifični ciljevi

Strategija pametne specijalizacije regiona Krit nastoji da iskoristi potencijal inovacija i naučnih saznanja kako bi se:

1. unapredili izvozno orijentisani sektori, revitalizovali agro-prehrambeni sektor i podigla svest o važnosti ishrane Krita, koja je deo nematerijalnog kulturnog nasleđa Krita.
2. ostvarila međunarodna tržišna konsolidacija konkurentnog kulturno-turističkog kompleksa sa originalnim i prepoznatljivim elementima
3. svelo na minimum oslanjanje Krita na tradicionalne izvore energije
4. Postiglo održivo korišćenje prirodnih resursa ostrva

5. maksimalno iskoristilo ono što voda nudi
6. izgradili obrazovni programi i programi obuke svetske klase za ljudske resurse koji će se oslanjati na obrazovnu mrežu Krita.
7. kreirali proizvodni projekti visoke vrednosti u industrijama u nastajanju koje će se oslanjati na obrazovnu mrežu Krita

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Krit – zaključci (a)

Agro-prehrambeni kompleks karakteriše visok stepen specijalizacije jer je, prema BDP, njegov doprinos veći u odnosu na prosečni BDP zemlje. Zahvaljujući međunarodno priznatim kritskim proizvodima koji doprinose dugovečnosti, izvozni sektor za ostrvo Krit pokazao je uzlazni trend. Štaviše, dinamici rasta ovog sektora doprinose relevantna istraživačka tela ([hcmr](#), [elgo](#),) kroz koje se promovišu poslovne inovacije.

Source: Pixabay

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Krit – zaključci (b)

Što se tiče **kulturno-turističkog kompleksa**, uočen je mnogo veći procenat u odnosu na ostatak zemlje u pogledu noćenja i posete značajnim istorijsko-kulturnim lokalitetima. Stoga se smatra neophodnim sprovesti investicije za unapređenje infrastrukture i unapređenje turističkih usluga. Takođe, isticanje kulturnog bogatstva Krita i korišćenje savremenih tehnoloških struktura, doprineće privlačenju još više privatnih investicija.

Source: Pixabay

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Krit – zaključci (c)

Što se tiče **ekološkog kompleksa**, uočeno je pozitivno i efikasno upravljanje vodom i otpadom i uvedene su novine iz oblasti uštede energije. Međutim, imperativ je potreba za daljim razvojem sistema za pravilno upravljanje i prevenciju zagađenja voda otpadom, kao i sistema koji koriste različite oblike obnovljivih izvora energije koji su još više „prijateljski“ za životnu sredinu.

Source: Pixabay

Co-funded by
the European Union

Studija slučaja: Krit – zaključci (d)

Kompleks znanja je grana u nastajanju i razvoju, postoji visok nivo inovativnosti u regionu Krita, ali su za realizaciju opredeljena minimalna do prilično ograničena finansijska sredstva. Shodno tome, cilj je da se privuku preduzeća i kapital iz inostranstva, da se promoviše saradnja na tržištima sa intenzivnom tehnološkom potražnjom. Obezbeđivanje neophodnog finansiranja za jačanje preduzetništva u prvim fazama njegovog funkcionisanja, u kombinaciji sa znanjem koje poseduje istraživačka zajednica Krita, doprineće uspešnoj implementaciji strategije pametne specijalizacije.

Source: Pixabay

Co-funded by
the European Union

Izvori

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013R1303-20200718&rid=2>

https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/portlet_file_entry/20125/Factsheet+%E2%80%93+What+is+Smart+specialisation.pdf/48da2521-e4bd-1c5f-6de9-17859b7ae427

https://wbc-rti.info/object/document/10971/attach/IISP_Report__A1_1_EU_Institutions_and_Initiatives-1.pdf

<https://eua.eu/downloads/publications/report%20on%20joint%20eua-regio%20the%20role%20of%20universities%20in%20smart%20specialisation%20strategies.pdf>

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00343404.2013.799769>

<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124478>

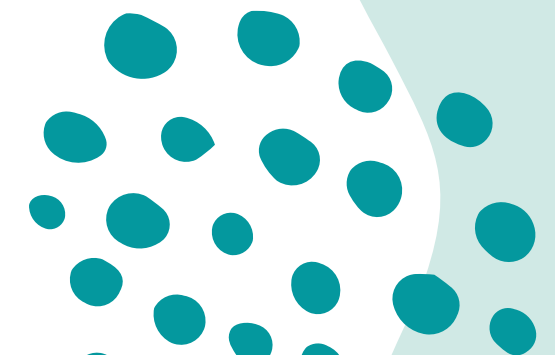
<https://www.oecd.org/sti/inno/smart-specialisation.pdf>

<http://www.pepkritis.gr/wp-content/uploads/2016/02/RIS-Crete-Translation-ENG.pdf>

https://apothesis.lib.hmu.gr/bitstream/handle/20.500.12688/9313/DimakiPanagiota_ZacharioudakiAnnaMaria2020.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Co-funded by
the European Union

Hvala na pažnji!

@Regio.Digi.Hub

Co-funded by
the European Union